

Nacjonalizujące Państwo i Demokracja Liberalna

Polityka etniczna jest polityką publiczną, która reguluje stosunki etniczne w państwie. W praktyce często ograniczamy myślenie o niej do problematyki ochrony mniejszości narodowych i etnicznych. Widzimy ją jako system rozwiązań oraz praw pozwalający zapewnić bezpieczeństwo kulturowe grupom niedominującym. Często zapominamy, że polityka etniczna sama w sobie reguluje także problem uznania, to znaczy określa która grupa zaliczana jest do mniejszości, dlaczego tak się dzieje i co z tego wynika. A to właśnie te normy ogólne mają pierwszorzędne znaczenie dla utrzymania różnorodności, zachowania odrębnych kultur różnych grup etnicznych i zapewnienia pełnej ochrony jednostkom, zwłaszcza przed dyskryminacją.

Ponadto w państwach narodowych, w tym w Europie Środkowej, mamy często do czynienia z istnieniem dominującej grupy etnicznej, uważanej za „rdzeń” państwa. Kultura owej grupy etnicznej staje się w ten sposób kulturą narodową, prezentowaną jako kultura legitymizowana i wyznaczająca normy kulturowe. Wielokrotnie nie kwestionujemy tego stanu rzeczy. Na przykład często nie zastanawiamy się nad tym, dlaczego pojęcie „polityka kulturalna” dotyczy w praktyce tylko działań związanych z kulturą grupy dominującej, a działania związane z kulturami innych grup są klasyfikowane jako polityka etniczna.

Bardzo rzadko zdajemy sobie także sprawę, że mamy do czynienia z konkurującymi roszczeniami o ochronę bezpieczeństwa kulturowego różnych grup etnicznych (grupy dominującej i grupy mniejszościowej lub grup mniejszościowych między sobą). Wydaje się, że w debacie publicznej czy w procesie legislacyjnym nawet nie wypracowaliśmy języka oraz modelu pozwalającego na ważenie tych roszczeń oraz ocenę ich skutków dla poszczególnych grup. Działania podejmowane są od przypadku do przypadku i często wynikają z wdrażania rozwiązań, do których państwo polskie jest zobowiązane na mocy umów międzynarodowych. Niestety nie zawsze oznacza to, że rozwiązania te wdrażane są w sposób przemyślany.

Celem projektu jest zbadanie relacji między grupą dominującą a grupami niedominującymi w Rzeczypospolitej Polskiej. Teoria państwa nacjonalizującego jest wykorzystywana do wyjaśnienia strategii państwa w odniesieniu do polityki etnicznej. Analizowany jest również proces tworzenia granic etnicznych, który określa sposób definiowania grup narodowych i etnicznych. Następnie badana jest politycyzacja grup etnicznych i żądania wysuwane przez przedstawicieli tych grup jako część procesu negocjacji etnicznych. Na koniec analizowana jest zdolność systemu politycznego do uwzględnienia różnych interesów grup mniejszościowych.

Badanie ma obejmować analizę danych ze spisu powszechnego z 2021 roku. Ponadto zastosowana zostanie analiza dyskursu prowadzonego przez grupy niedominujące i grupę dominującą, w którym określane są granice grup etnicznych oraz zakres ochrony, który państwo jest gotowe im zapewnić. Analizie będą poddane także zachowania polityczne i inne działania aktorów niepublicznych oraz publicznych, podejmowane w związku z polityką etniczną państwa. Głównym przedmiotem badań jest polityka etniczna oraz struktura etniczna państwa polskiego. Jednakże, w projekcie zastosowane zostaną także elementy porównawcze pokazujące jak podobne kwestie rozwiązywane są w innych państwach Europy Środkowej.